

Slides: Johan

Simon Skov Fougts, Katja Neubert, Rune Müller Kristensen, Rebekka Hegaard Gabrielsson, Louise Molbæk og Christian Chrstrup Kjeldsen

Danske elevers læse- kompetence i 4. klasse

Resultater af
PIRLS-undersøgelsen
2021

Aarhus Universitetsforlag

VALBYBIBLIOTEKERNE PIRLS 2021

MANDAG D. 19. JUNI 2023

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

VALBY-BIBLIOTEKERNE
19. JUNI 2023

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

VELKOMMEN

- PIRLS 2021 i et biblioteksperspektiv
- Rapporten er tilgængelig fra <https://dpu.au.dk/forskning/internationaleundersogelser/pirls>
- Først oplæg
- Så diskussion
- Opklarende spørgsmål undervejs

PIRLS 2021

- *Progress in International Reading Literacy Study*
- 4.-klasseelevers læsekompetence

- International undersøgelse
 - 65 lande og regioner
 - 395.295 elever
 - 378.009 forældre
 - 20.478 lærere
 - 13.190 skoleledere

PIRLS 2021

- Gennemføres hvert 5. år
 - 2001
 - 2006
 - 2011
 - 2016
 - 2021

PIRLS 2021

- Totrins-stratificeret klyngesamlingsdesign (skoletype og skolestørrelse)
 1. Skolestørrelse (Stor/lille skole - 400 elever) OG skoletype (folkeskole/fri grundskole)
 - Der er ikke mange "store" frie grundskoler
 2. Hele klasser (mindst fem elever)
- Repræsentativ undersøgelse – for 4.-klassetrins **elever** (Isced level 1,4)

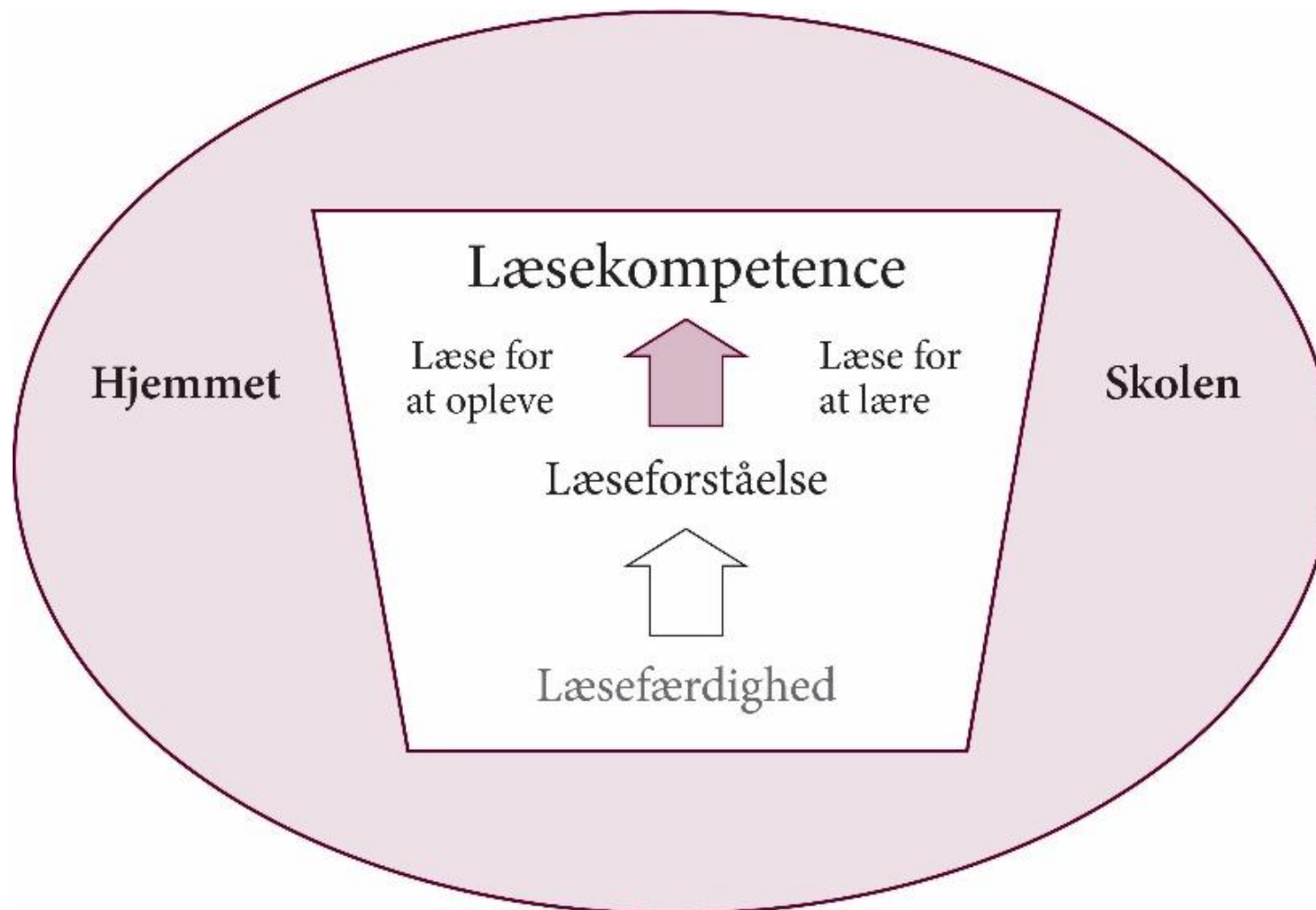
PIRLS 2021

- Oprindeligt en papirbåren undersøgelse
- Nu en digital undersøgelse i ca. halvdelen af deltagerlandene (dPIRLS)
- Den anden halvdel læser traditionelt på papir (pPIRLS)

- Bragt på samme skala

PIRLS UNDERSØGER

LÆSEKOMPETENCE

- Læsekompetence er kompetencen til at forstå og anvende de skriftsproglige udtryksformer, der kræves af samfundet og/eller værdsættes af den enkelte person. Læsere kan danne sig en forståelse fra vidt forskellige tekster. De læser for at lære, for at deltage i fællesskaber med andre, der læser, hvad enten det er i skolen, i fritiden eller for deres egen fornøjelses skyld. (Mejding, Neubert, og Larsen 2017, p. 18)

PIRLS 2021

- 23 forskellige tekster (dPIRLS)
- Hver elev læser to tekster
- Plausible værdier
 - PIRLS er ikke interesseret i den enkelte elevs dygtighed, men i den gennemsnitlige læseforståelse for elever generelt er inden for hele det danske udsnit af eleverne får opgaverne

PIRLS kan ikke anvendes på elev-, klasse-, skole-, kommunalt- eller regionalt niveau

...læseforståelse estimeres
...analyse regnes der ikke på en eksakt estimeret værdi
...den enkelte elevs dygtighed, men på en række værdier – de fem såkaldte plausible værdier – som eleven forventes at ligge inden for på baggrund af det udsnit af opgaver, eleven har fået.

LÆSEFORSTÅELSESPROCESSER

- Finde og uddrage informationer udtrykt direkte i teksten
-
- Drage direkte følgeslutninger
 - Fortolke og samordne centrale ideer og informationer
 - Vurdere og tage kritisk stilling til indhold og tekstuelle elementer.

DE FIRE KOMPETENCENIVEAUER

- Under lavt niveau (> 400 point): Afkode enkelte ord og sætningsdele
- Lavt niveau (400 point): Drage enkle følgeslutninger
- Middel niveau (475 point): Fortolke og samordne
- Højt niveau (550 point): Billedsprog/Kildekritik
- Meget højt niveau (625 point): Avanceret læsning

RESSOURCER I HJEMMET

- 54% høj
- 41% middel
- 5% lav

Antal bøger i hjemmet:

- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-100
- 4) 101-200
- 5) Flere end 200

Antal børnebøger i hjemmet:

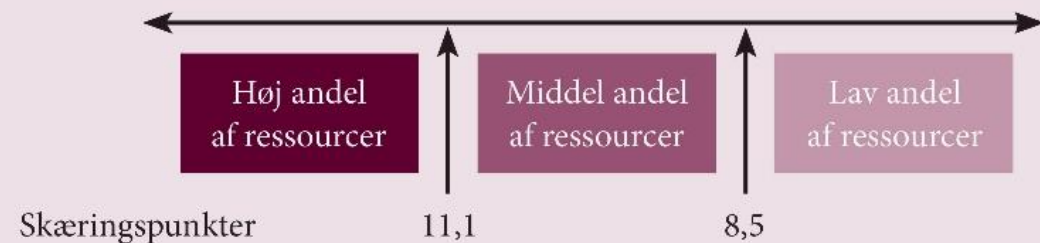
- 1) 0-10
- 2) 11-25
- 3) 26-50
- 4) 51-100
- 5) Flere end 100

Højeste gennemførte uddannelse for mindst én forælder/omsorgsperson:

- 1) Uafsluttet grundskole
- 2) Folkeskolens afgangsprøve
- 3) Ungdomsuddannelse
- 4) Kort eller mellemlang videregående uddannelse
- 5) Lang videregående uddannelse eller ph.d.

Højeste beskæftigelse for mindst én forælder/omsorgsperson:

- 1) Har aldrig haft lønnet arbejde, andet eller faglært arbejde
- 2) Kontor-, salgs- og servicesektor
- 3) Ejer af mindre virksomhed
- 4) Ledelse på øverste plan og færdigheder på højeste niveau eller færdigheder på mellemniveau

DANSKE ELEVER 2021

Trend i læsning blandt danske elever i PIRLS 2006-2021.

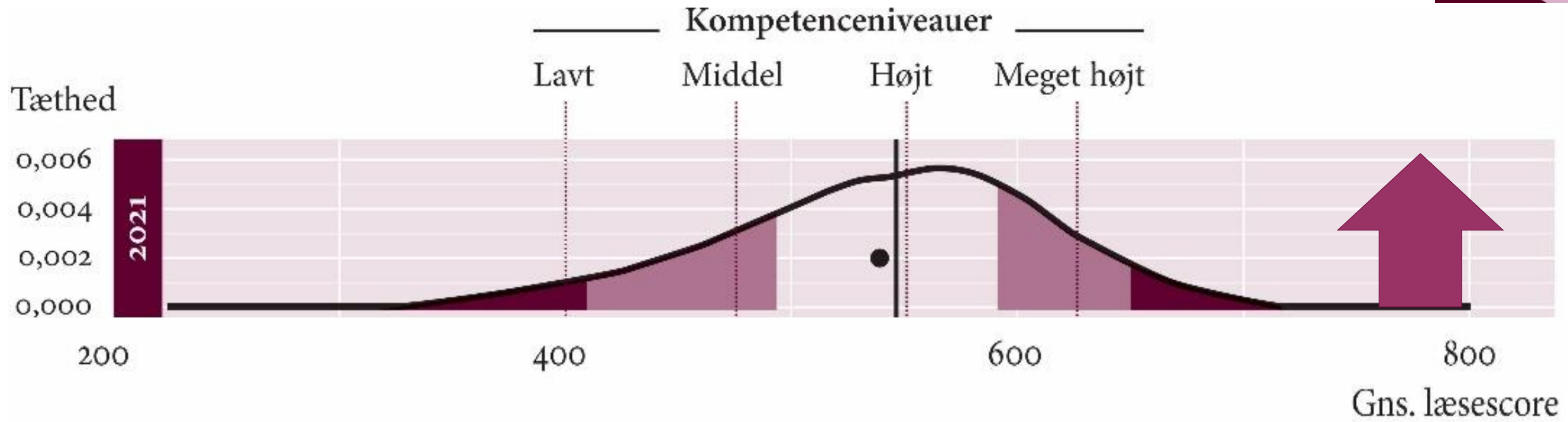
Undersøgelse	Gennemsnitlig score	Difference til tidl. runder	Cohen's <i>d</i>	<i>P</i> -værdi på differencen
2021	539 (2,2)			
2016	547 (2,1)	-8 (3,1)	-0,12	0,006 ** ↓
2011	554 (1,7)	-15 (2,8)	-0,22	<,001 *** ↓
2006	546 (2,2)	-7 (3,1)	-0,10	0,020 * ↓

Note: Kolonnen ”Difference til tidl. runder” henviser til den gennemsnitlige score i PIRLS 2021 og dens relation til de gennemsnitsscorer i tidl. undersøgelsesrunder (dvs. 2016, 2011 og 2006).

Standardfejl angivet i parentes.

° $p < 0,1$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

DANSKE ELEVER 2021

Percentiler

5%-percentil

25%-percentil

75%-percentil

95%-percentil

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Medianen er angivet med en lodret streg.

PIGER OG DRENGE

Kønsforskelle i læsescore, Danmark, 2006-2021. Difference-in-difference-analyse.

	Piger	Drenge	Diff.	P-værdi for diff.	Diff. ifht diff. i 2021	P-værdi for diff. til diff.
2021	545 (2,5)	533 (2,8)	12 (3,0)	<,001 *** ↑		
2016	554 (2,6)	541 (2,7)	13 (3,1)	<,001 *** ↑	-1 (4,3)	0,852
2011	560 (1,9)	548 (2,1)	12 (2,3)	<,001 *** ↑	0 (3,7)	0,906
2006	553 (2,7)	539 (2,7)	14 (3,2)	<,001 *** ↑	-1 (4,4)	0,786

Note: Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

GLEM NU KØNSFORSKELLEN

- Gennemsnitlig kønsforskel: 12 point
- Gennemsnitlig afstand mellem de svageste og de dygtigste læsere:

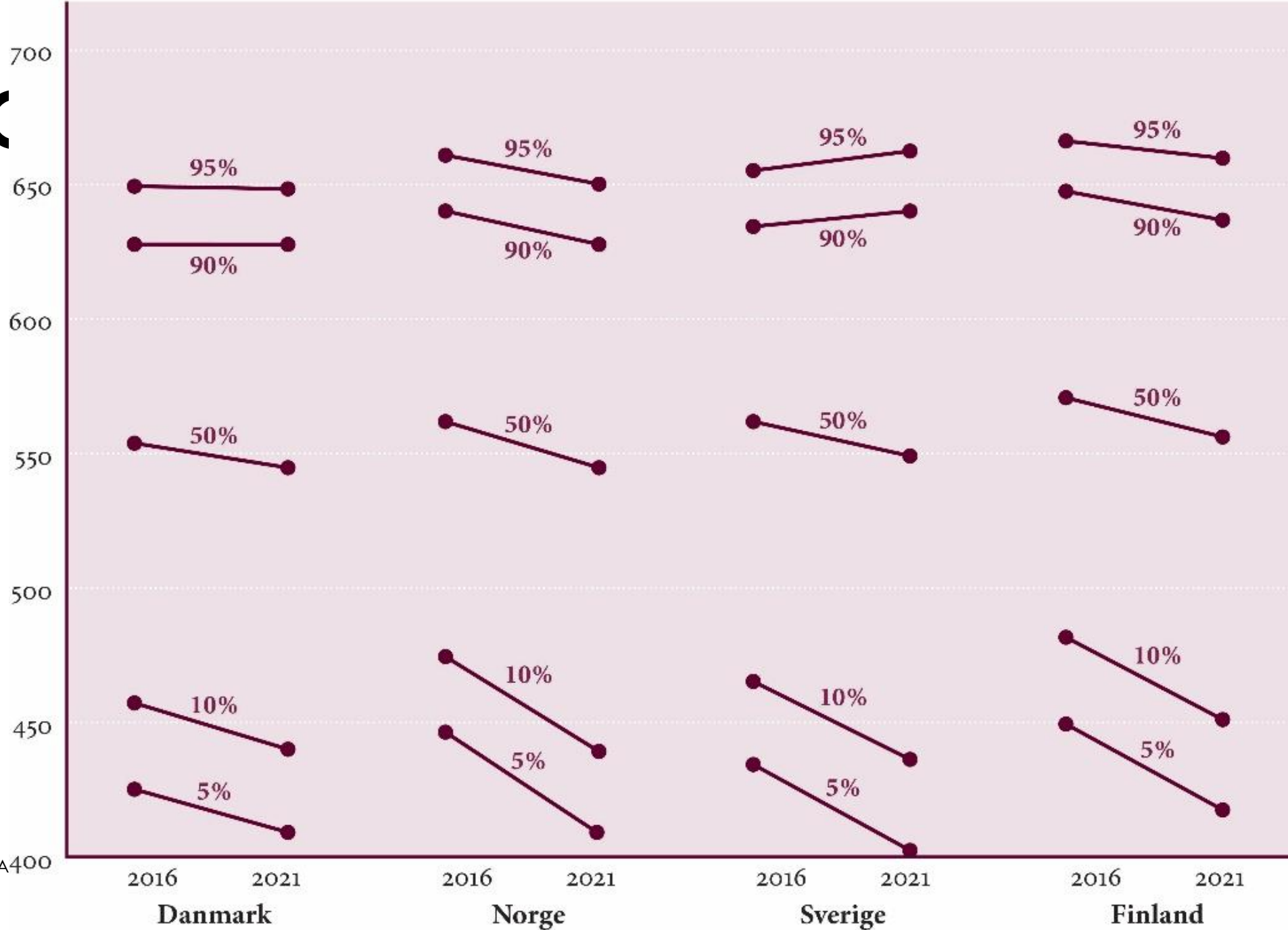
240 point

- TYVE GANGE STØRRE

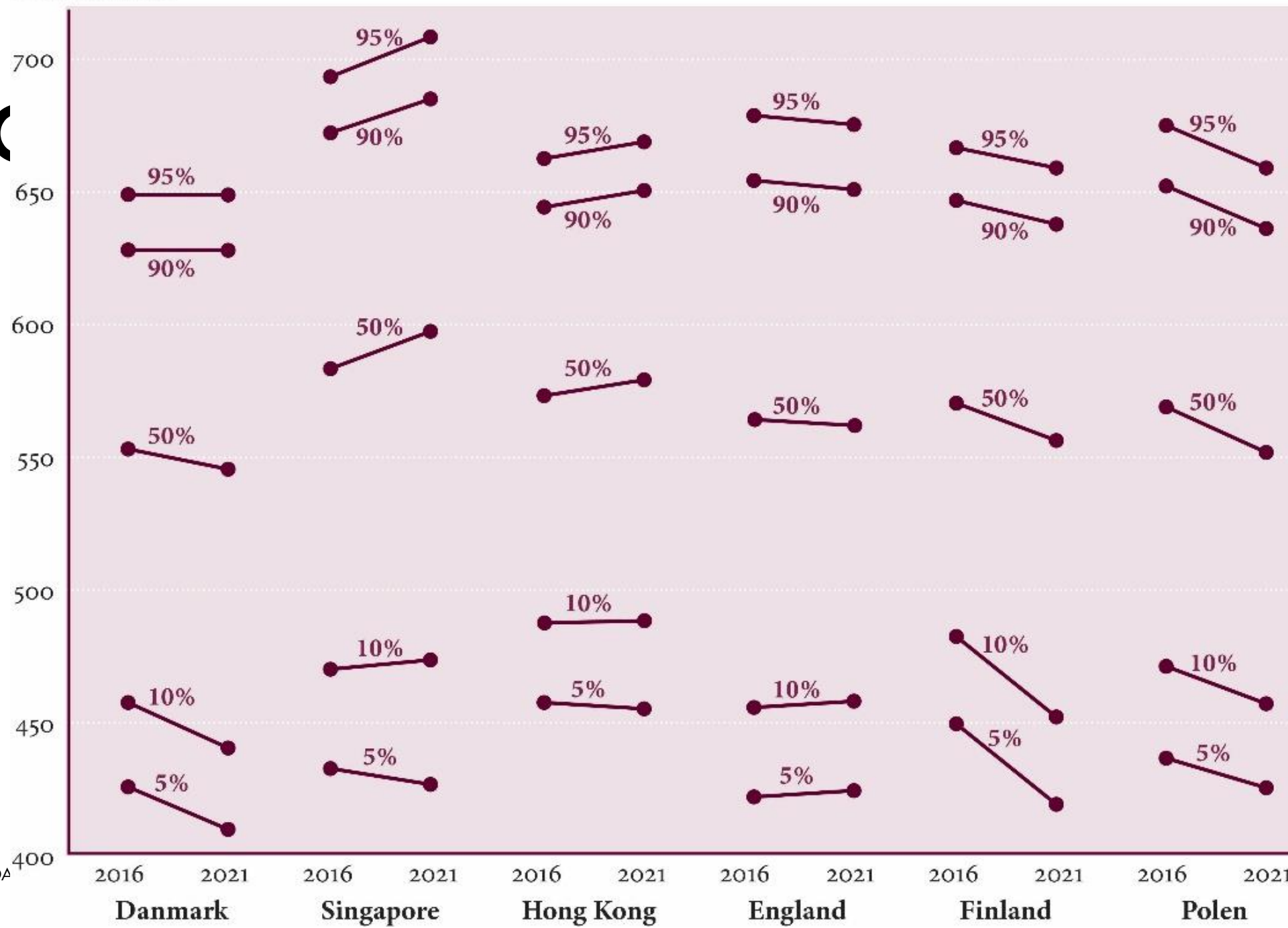
SPREDNING

Gns. læsescore

SPREDNING

Gns. læsescore

DEN DANSKE SPREDNING

Den danske spredning i læsning, 2006-2021.

Undersøgelse	Spredning	Diff. til 2021	P-værdi for diff.
2021	73 (1,8)		
2016	68 (1,9)	5 (2,6)	0,046 * ↑
2011	64 (1,3)	9 (2,2)	0,000 *** ↑
2006	70 (1,6)	3 (2,4)	0,162

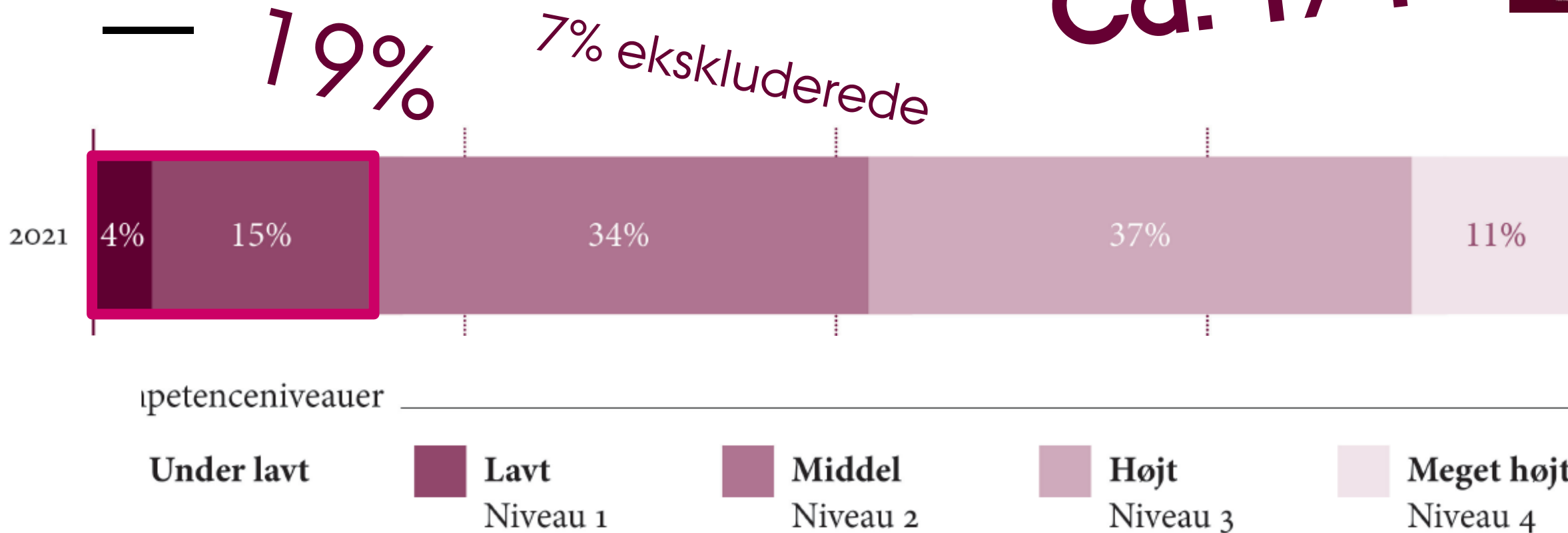
Note: Kolonnen "Diff. til 2021" henviser til spredningen i 2021 og dens relation til spredningen i de forskellige undersøgelsesrunder.

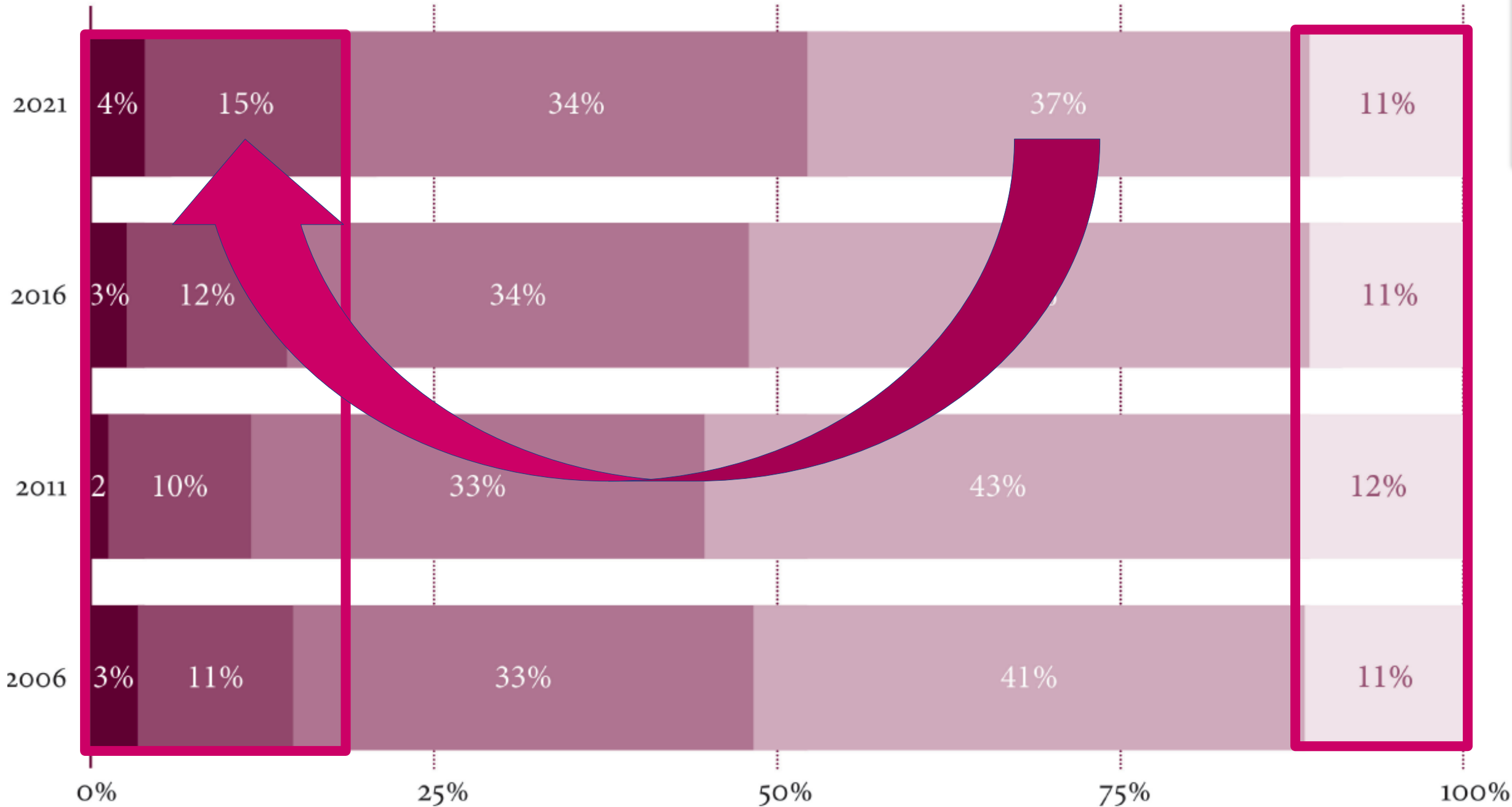
Standardfejl angivet i parentes.

° p < 0,1; * p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001

DANSKE ELEVER 2021

Ca. 1/4

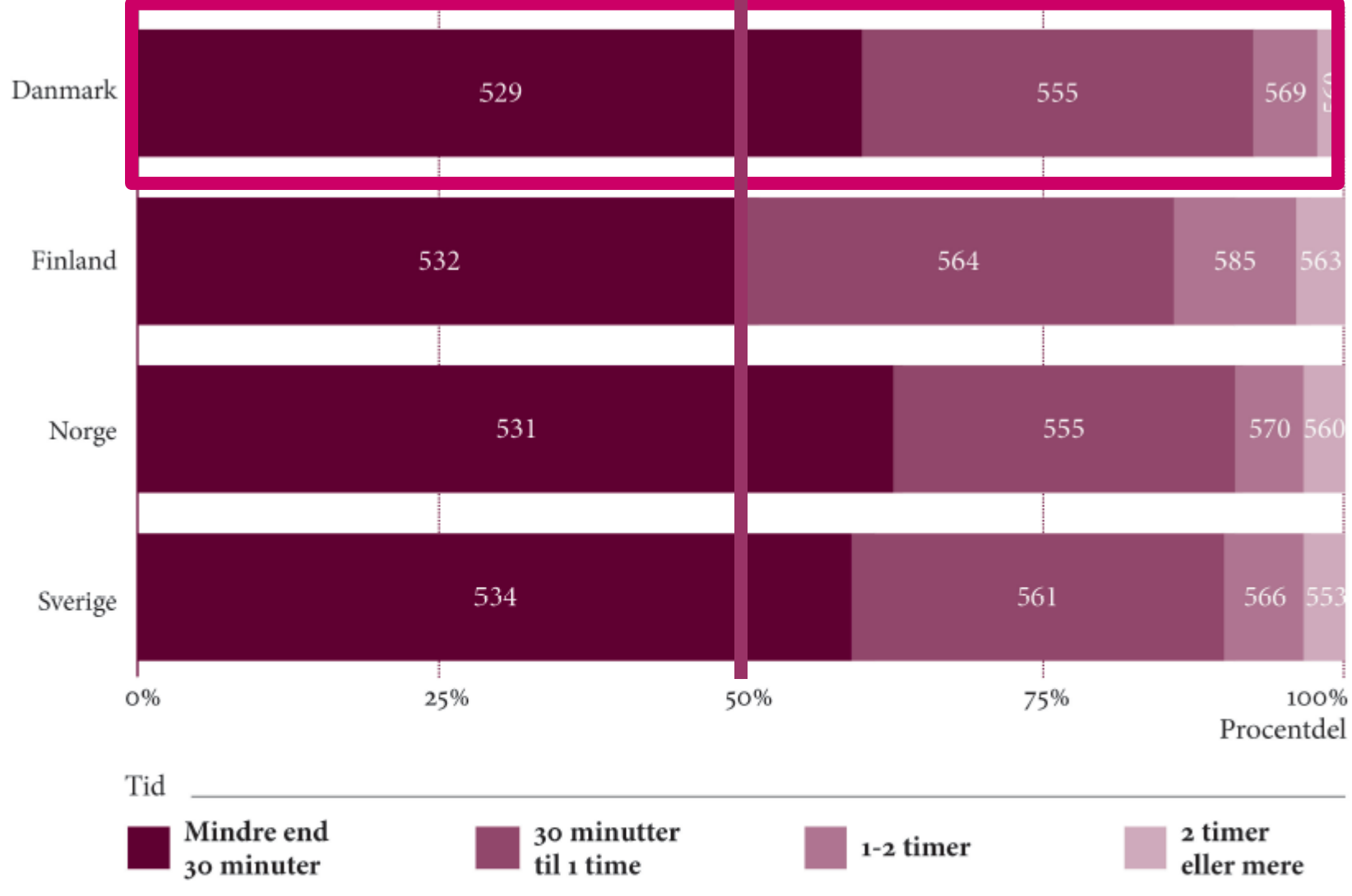

Tabel 3.1 Hvor meget tid bruger du på at læse uden for skolen på en normal skoledag?
 Elevspørgeskema, 2011-2021, andele og elevscore.

	Mindre end 30 minutter	30 minutter til 1 time	1 til 2 timer	2 timer eller mere
2021				
Andele	60 (1,3)	32 (1,1)	5 (0,5)	2 (0,3)
Elevscore	529 (2,9)	555 (2,6)	569 (5,5)	560 (9,5)
2016				
Andele	59 (1,3)	34 (1,1)	4 (0,4)	2 (0,3)
Elevscore	538 (2,3)	563 (3,0)	566 (7,0)	565 (9,7)
2011				
Andele	49 (1,0)	40 (0,9)	7 (0,4)	4 (0,4)
Elevscore	542 (2,1)	563 (2,4)	581 (4,3)	572 (6,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

I PIRLS 2011 hed kategorierne: 'Mindre end 30 minutter', '30 minutter op til 1 time', 'Fra 1 time op til 2 timer', '2 timer eller mere'.

Tal på figur angiver gennemsnitsscore.

Figur 3.2 Hvor meget tid bruger du på at læse uden for skolen på en normal skoledag?
Elevspørgeskema, nordiske lande, 2021.

Tabel 3.3 Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? **Jeg læser for sjov.** Elevspørgeskema, 2016-2021, andele og elevscore.

	Hver dag eller næsten hver dag	1-2 gange om ugen	1-2 gange om måneden	Aldrig eller næsten aldrig
2021				
Andele	25 (0,9)	29 (0,9)	19 (0,7)	27 (1,0)
Elevscore	564 (3,1)	543 (3,0)	543 (3,4)	517 (2,9)
2016				
Andele	29 (1,1)	33 (0,9)	18 (0,8)	21 (0,9)
Elevscore	571 (2,3)	549 (2,6)	548 (3,7)	517 (3,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Tabel 3.5 Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? **Jeg læser for at finde ud af ting, som jeg godt vil lære.** Elevspørgeskema, 2016-2021, andele og elevscore.

	Hver dag eller næsten hver dag	1-2 gange om ugen	1-2 gange om måneden	Aldrig eller næsten aldrig
2021				
Andele	21 (0,6)	32 (0,9)	25 (0,7)	22 (0,7)
Elevscore	520 (3,4)	542 (2,3)	556 (3,2)	543 (3,6)
2016				
Andele	21 (1,0)	39 (1,2)	26 (0,8)	15 (0,6)
Elevscore	529 (3,6)	551 (2,4)	561 (3,0)	547 (4,4)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

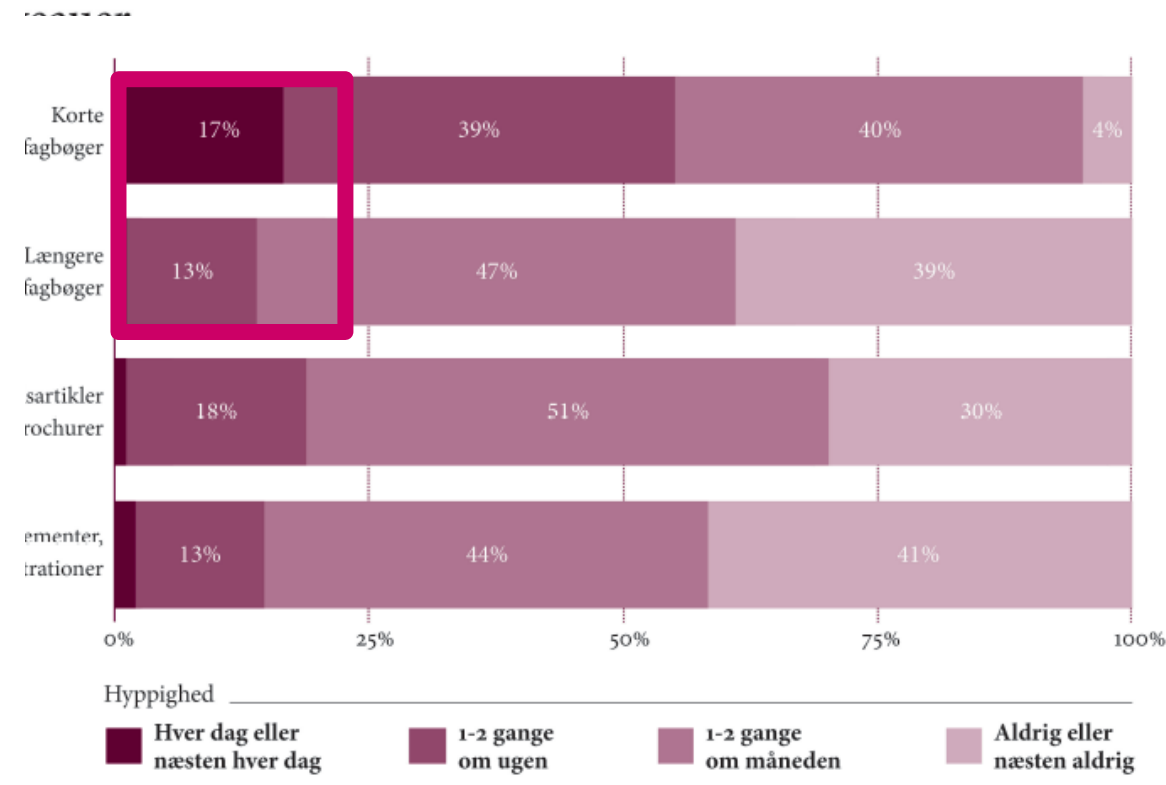
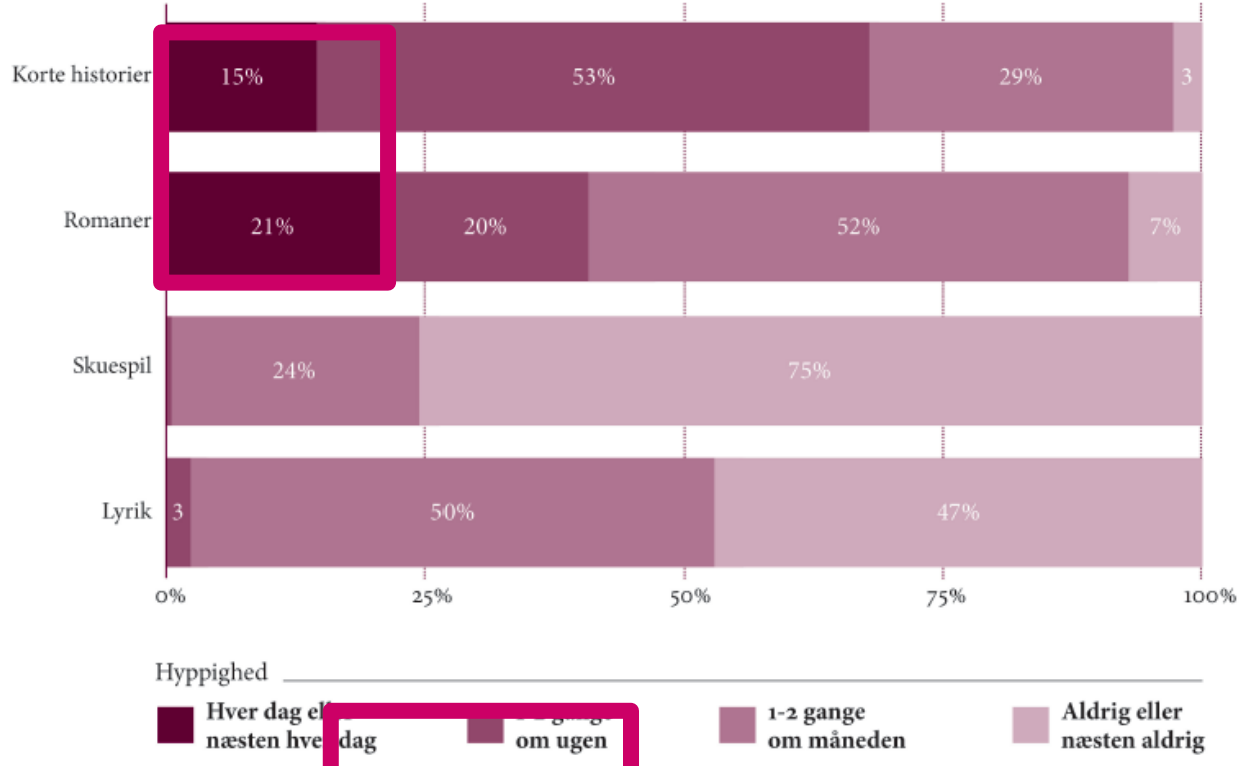
Udvikling i læsning af forskellige teksttyper, Danmark, 2006-2021.

Undersøgelse	Gennemsnitlig score	Difference til tidl. runder	Cohen's <i>d</i>	<i>P</i> -værdi på differencen
Skønlitterære tekster				
2021	546 (2,6)			
2016	551 (2,2)	-6 (3,4)	-0,08	0,090 .
2011	555 (1,8)	-10 (3,1)	-0,14	0,003 ** ↓
2006	549 (2,5)	-4 (3,6)	-0,05	0,300
Informerende tekster				
2021	536 (2,1)			
2016	543 (2,5)	-7 (3,3)	-0,10	0,032 * ↓
2011	553 (1,9)	-17 (2,8)	-0,25	<,001 *** ↓
2006	543 (2,6)	-7 (3,3)	-0,09	0,047 * ↓

Note: Kolonnen "Difference til tidl. runder" henviser til den gennemsnitlige læsescore for hhv. skønlitterære tekster og informerende tekster og dens relation til gennemsnitsscoren for de respektive teksttyper i tidligere undersøgelsesrunder.

Standardfejl angivet i parentes.

? $p < 0,1$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

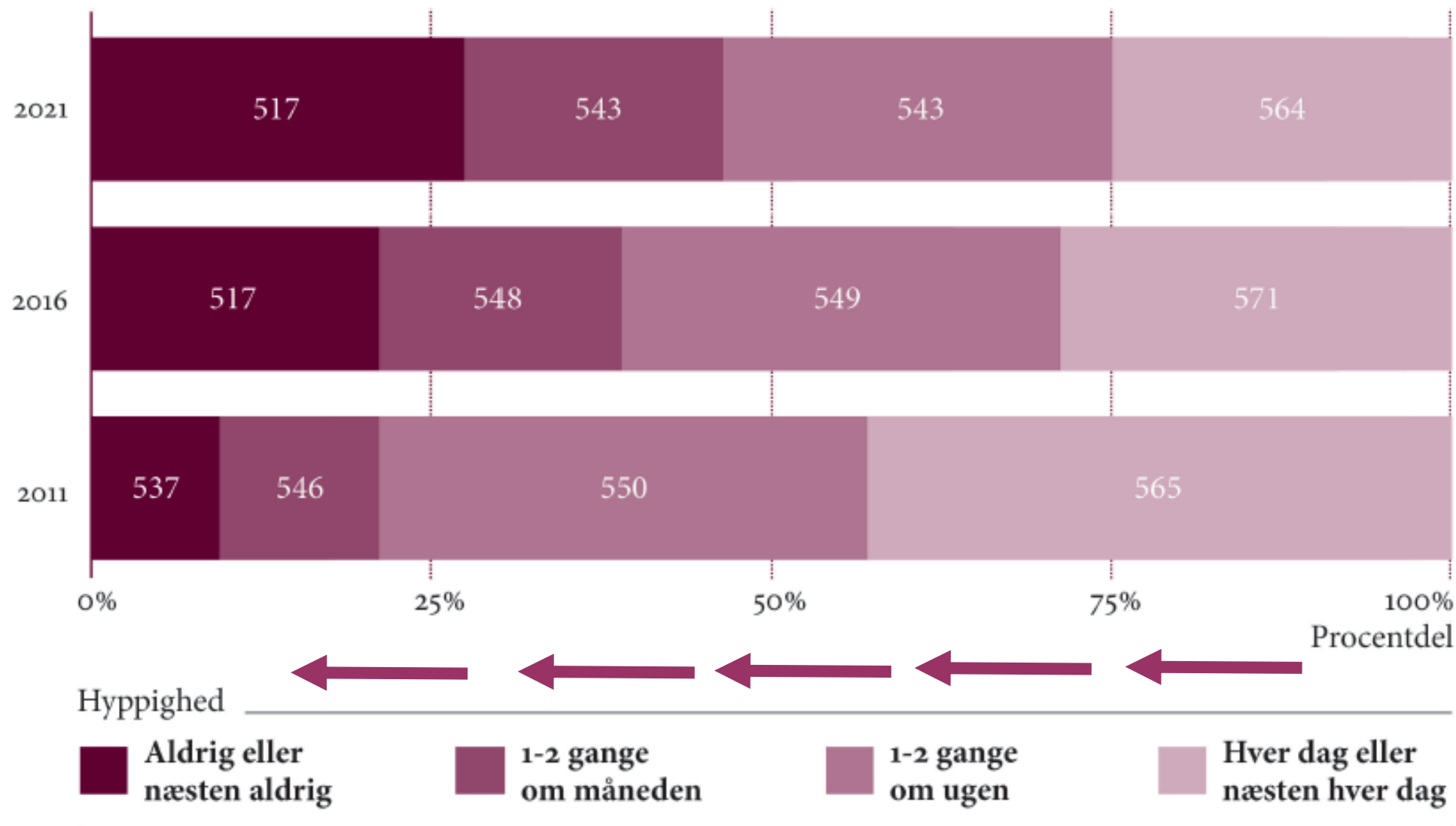

Når du underviser i læsning og/eller laver læseaktiviteter med eleverne, hvor ofte får du så eleverne til at læse følgende teksttyper (på tryk eller elektronisk)? Skønlitterære tekster. Dansk lærerspørgeskema, 2021.

Når du underviser i læsning og/eller laver læseaktiviteter med eleverne, hvor ofte får du så eleverne til at læse følgende teksttyper (på tryk eller elektronisk)? Informerende tekster. Dansk lærerspørgeskema, 2021.

Gennemsnitlig læsescore er angivet med en prik.

Udvikling i danske elevers gennemsnitsscore med angivelse af percentiler, 2006-2021.

Tal på figur angiver gennemsnitsscore.

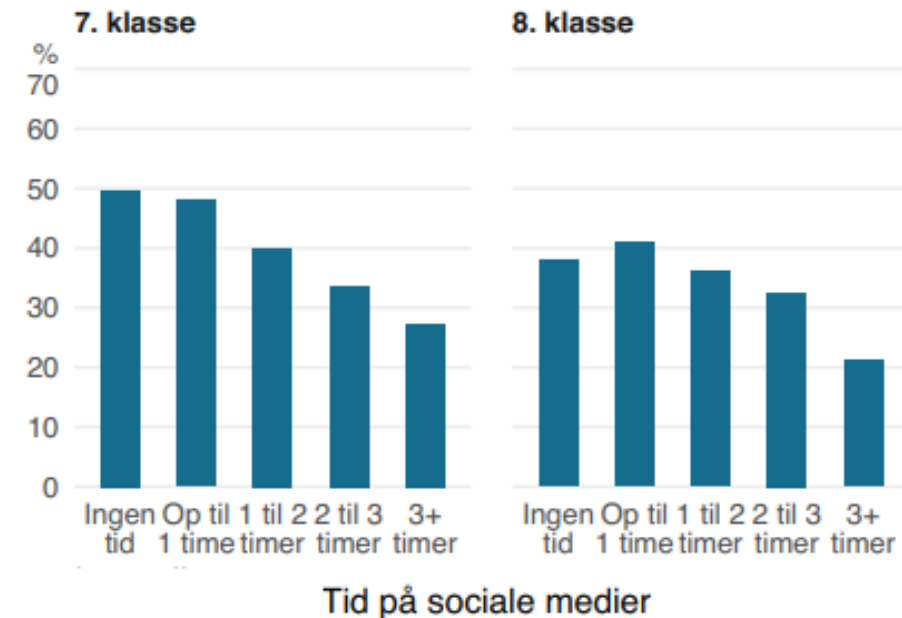
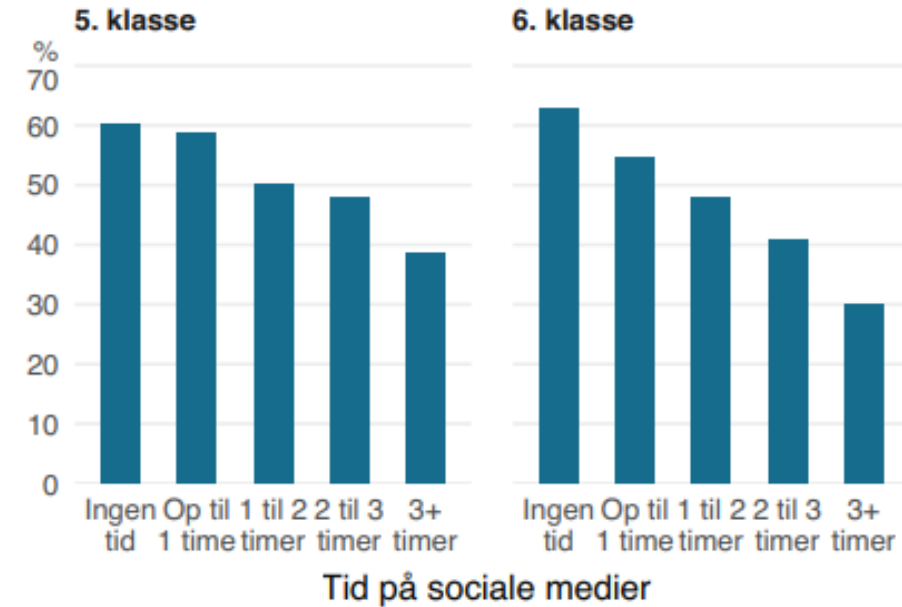
Figur 3.3 Hvor ofte gør du disse ting uden for skolen? Jeg læser for sjov. Elevspørgeskema, 2011-2021.

FALDENDE LÆSEFREKVENNS

- PIRLS 2021: Faldende læsefrekvens
- *Børn og Unges læsning 2021*:
- Fritidslæsning og sociale medier

Figur 37. Andelen, der læser bøger mindst flere gange om uge af deres tidsforbrug på sociale medier

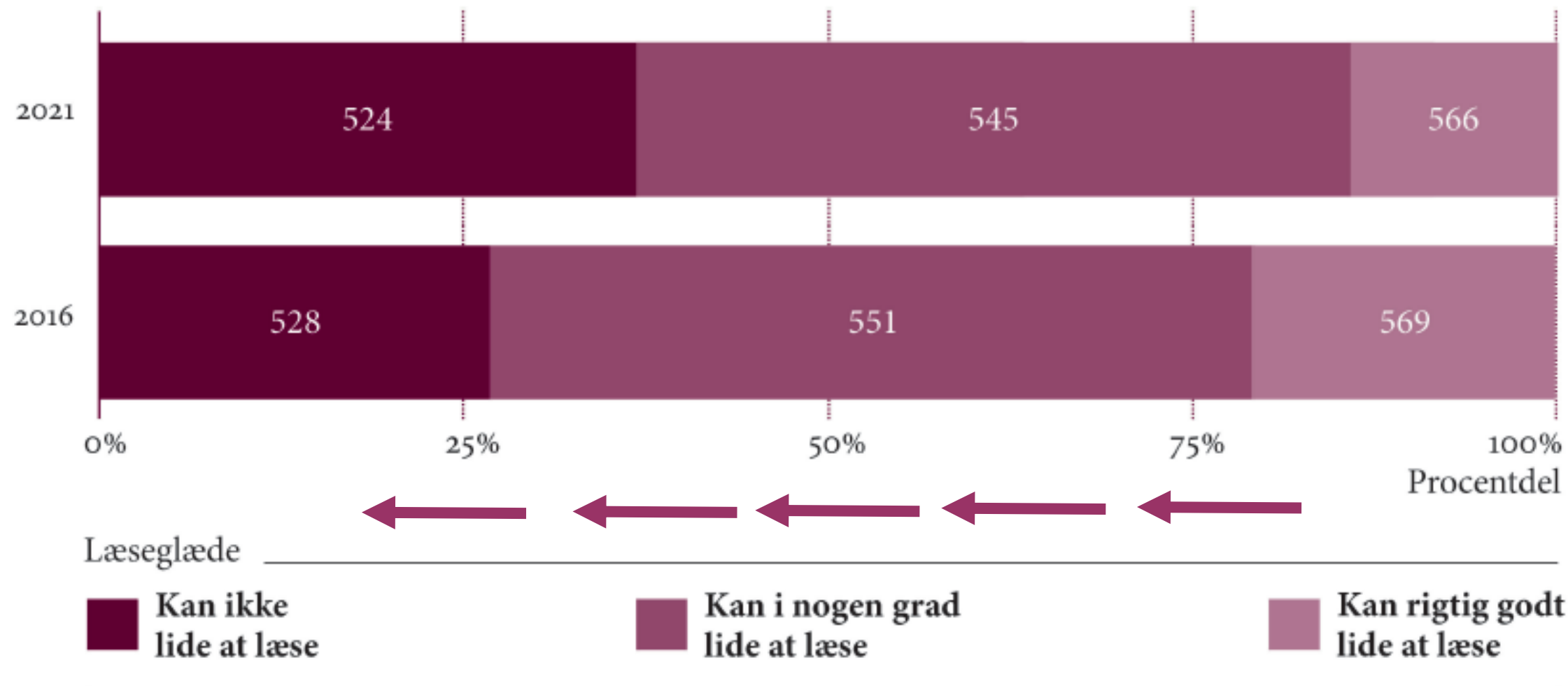
ELEVERNES LÆSEGLÆDE

Tabel 3.7 Elevernes læseglæde. Skala baseret på elevspørgeskema, 2016-2021.

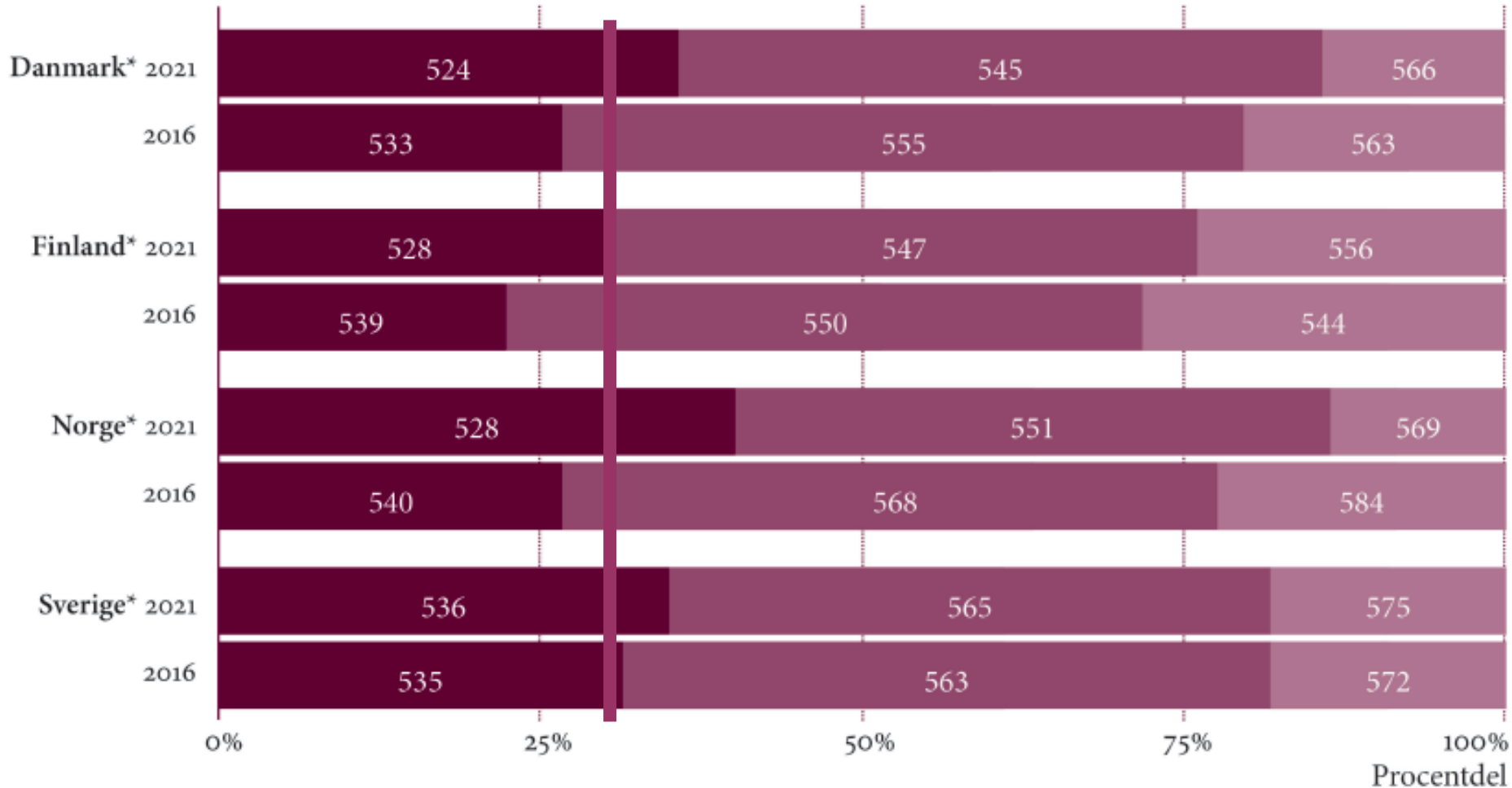
	Kan rigtig godt lide at læse	Kan i nogen grad lide at læse	Kan ikke lide at læse
2021			
Andele	14 (0,7)	50 (0,9)	36 (1,1)
Elevscore	566 (4,2)	545 (2,5)	524 (3,0)
2016			
Andele	20 (0,8)	53 (1,0)	27 (1,2)
Elevscore	569 (2,9)	551 (2,4)	528 (3,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

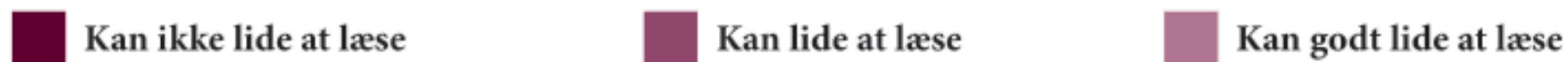

Tal på figur angiver gennemsnitsscore.

Figur 3.4 Elevernes læseglæde. Skala baseret på elevspørgeskema, 2016-2021.

Læseglæde

Signifikansangivelser (*) ved landenavnet angiver, at der er signifikant forskel på andelen af elever i en eller flere af svarkategorierne 2016-2021. Tal på figur angiver gennemsnitsscore.

Figur 3.5 Elevernes læseglæde. Skala baseret på elevspørgeskema, Norden, 2016-2021.

Forældrenes læseglæde. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Synes godt om	Synes om	Synes ikke om
Alle elever 2021			
Andele	39 (1,0)	42 (0,9)	19 (0,7)
Elevscore	557 (2,6)	539 (2,6)	514 (3,4)
Alle elever 2016			
Andele	44 (1,1)	38 (1,0)	17 (0,7)
Elevscore	564 (2,3)	542 (2,7)	530 (3,6)

Tabel 3.14 Forældrenes læseglæde. Skala baseret på spørgeskema til hjemmet, 2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Synes godt om	Synes om	Synes ikke om
Alle elever 2021			
Andele	39 (1,0)	42 (0,9)	19 (0,7)
Elevscore	557 (2,6)	539 (2,6)	514 (3,4)
Alle elever 2016			
Andele	44 (1,1)	38 (1,0)	17 (0,7)
Elevscore	564 (2,3)	542 (2,7)	530 (3,6)
Andele efter ressourcer i hjemmet			
Høj	53 (1,3)	38 (1,1)	9 (0,8)
Middel	22 (1,1)	47 (1,4)	31 (1,2)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet			
Høj	567 (2,7)	560 (3,1)	543 (6,2)
Middel	526 (5,2)	519 (3,4)	504 (3,9)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet.

Tabel 3.12 I en typisk uge, hvor meget tid bruger du normalt selv derhjemme på at læse?
Spørgeskema til hjemmet, 2016-2021, andele og elevscore opgjort efter ressourcer i hjemmet.

	Mindre end en time om ugen	1 til 5 timer om ugen	6 til 10 timer om ugen	Mere end 10 timer om ugen
Alle elever 2021				
Andel	6 (0,4)	41 (0,8)	28 (0,8)	24 (0,8)
Score	509 (6,2)	531 (2,9)	549 (2,9)	556 (3,1)
Alle elever 2016				
Andel	7 (0,5)	45 (0,9)	30 (0,8)	18 (0,8)
Score	535 (5,0)	545 (2,8)	556 (2,9)	557 (4,1)
Andele efter ressourcer i hjemmet 2021				
Høj	3 (0,4)	30 (1,0)	34 (1,2)	33 (1,2)
Middel	11 (0,9)	53 (1,2)	22 (1,1)	14 (0,8)
Elevscore efter ressourcer i hjemmet 2021				
Høj	548 (11,9)	558 (3,6)	561 (3,4)	569 (3,0)
Middel	496 (6,3)	513 (3,4)	527 (4,1)	520 (6,2)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

Øverste del er baseret på elever, der både har gennemført læseundersøgelsen, og som har svaret på elevspørgeskemaet. Den nederste del er baseret på elever, der også har gyldige besvarelser fra spørgeskemaet til hjemmet. Skalaen for ressourcer i hjemmet er blevet ændret fra 2016 til 2021, hvorfor vi kun inddrager opgørelsen for ressourcer i hjemmet for PIRLS 2021.

ANTAL BØGER I HJEMMET

Antal bøger i hjemmet. Spørgeskema til hjemmet, 2016-2021, andele og elevscore.

	0 til 10	11 til 25	26 til 100	101 til 200	Mere end 200
2021					
Andele	11 (0,5)	14 (0,7)	33 (1,0)	18 (0,7)	25 (1,1)
Elevscore	500 (4,5)	512 (4,1)	540 (2,9)	553 (3,6)	567 (3,3)
2016					
Andele	9 (0,5)	12 (0,7)	31 (0,8)	19 (0,7)	30 (1,2)
Elevscore	513 (5,1)	526 (3,8)	543 (2,9)	559 (3,6)	571 (2,6)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

TOSPROGEDE

Hvilket/hvilke sprog talte dit barn, inden det begyndte i skole? Dansk. Spørgeskema til hjemmet 2021, andele og elevscore.

Talte dansk

Talte ikke dansk

Barnet talte dansk i hjemmet inden skolestart

Andele

97 (0.3)

3 (0.3)

Elevscore

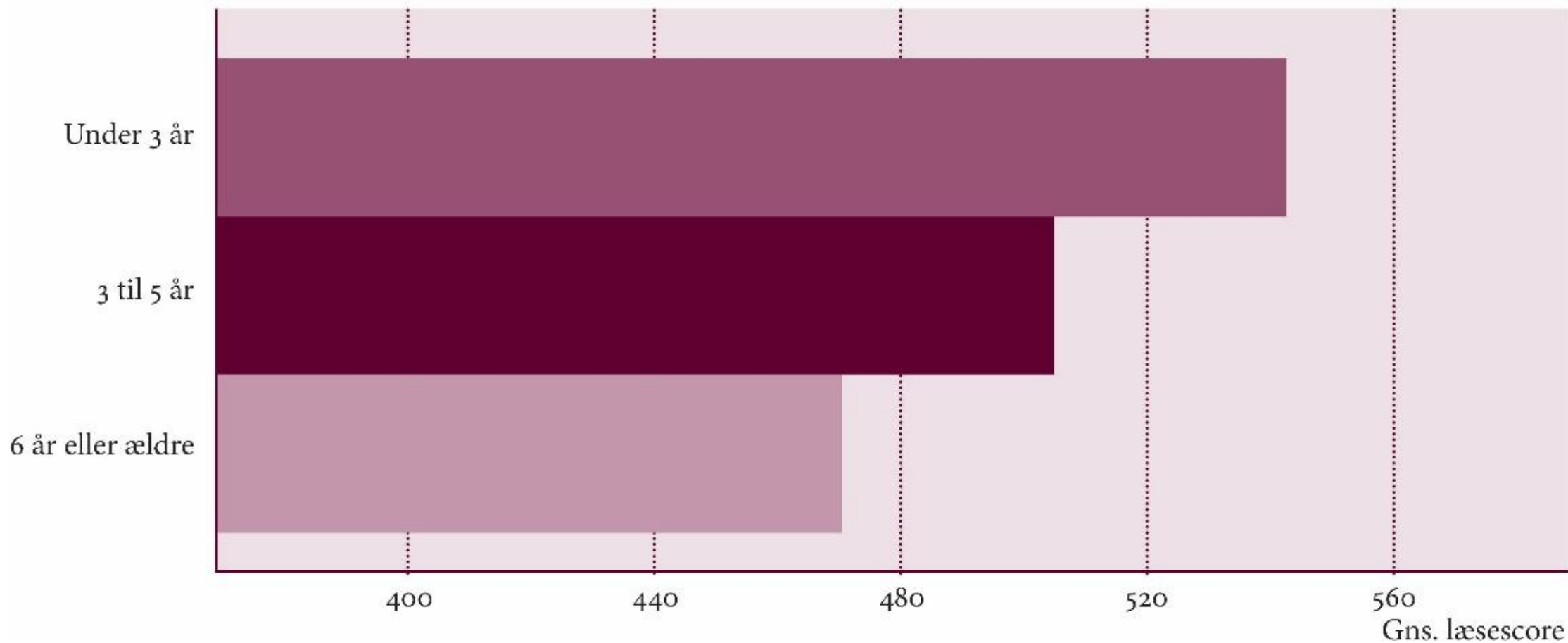
543 (2.1)

493 (9.7)

Note: Standardfejl angivet i parentes.

TOSPROGEDE

Alder ved ankomst til Danmark

ADGANG TIL SKOLEBIBLIOTEK

- 93,4% ja
- 6,6 % nej

- Stærk sammenhæng med læsescoren

- MEN OMVENDT

GRUNDE TIL FALDET: DET VED VI

- 25% svage læsere
- Corona (0,14 point per nedlukket dag – i gennemsnit)
 - Norden
- Læseglæde
- Læsehyppighed

- 5% lav grad af ressourcer i hjemmet
- SES overvinder alt

GRUNDE TIL FALDET: DET TROR VI

- Læreruddannelsen
- Skolebiblioteket
- PLC – skolebibliotekaren

GRUNDE TIL FALDET: DET TROR VI

- Skønlitteratur/faglitteratur
- Folkebibliotekerne
- Muhammed og bjerget
- Opsøgende arbejde?

Lektor Simon Skov Fougt

sifo@edu.au.dk

93 52 19 80

AARHUS
UNIVERSITET